

Dette er den antatte versjonen (før bearbeidelse, språkvask og setting) av Thomas Hegghammer, "Norske fremmedkrigere i går og i dag", *Norsk statsvitenskapelig tidsskrift* 30(4): 277-288. Endelig versjon tilgjengelig på http://www.idunn.no/ts/nst/2014/04/norske_fremmedkrigere_i_gaar_og_i_dag

Kommentar

Norske fremmedkrigere i går og i dag

Thomas Hegghammer

(f. 1977), PhD (Sciences-Po Paris 2007), Forskningsleder, Forsvarets forskningsinstitutt. E-post: hegghammer@gmail.com

For en tid tilbake ble en ung mann fra Odda rekruttert som fremmedkriger. Han var i begynnelsen av tyveårene og del av et radikalt miljø i Bergensområdet. Han var en innbitt idealist som brukte lørdagskveldene til å dele ut propaganda mens jevnaldrende var på fest. Da krigen brøt ut, var han blant de første som reiste, og det bare noen dager etter sitt eget bryllup. Vel framme kranglet han seg til den selvmorderiske oppgaven å kjøre ambulanse ved fronten. Selv etter at kona fødte barn her hjemme, nektet han å returnere. Han rakk å kjempe i ni måneder før han døde, hvorpå han ble hyllet som en martyr i sitt miljø her hjemme.

Mannens navn var Oluf Milde, landet var Spania, og året var 1937 (Moen og Sæther 2009: 99–104; Ustvedt 1975: 42–43). Milde var en av rundt 200 norske frivillige i den spanske borgerkrigen. Selv om rekruttering til krigen var offisielt forbudt, nøy Spaniafarerne en viss folkelig støtte, ikke minst i arbeiderbevegelsen. Da båten med hjemvendte Spaniafarere la til kai i Bergen i november 1938 ble de møtt av tusenvis av mennesker og hyllet i arbeideravisene som "solide, trauste og håndfaste karer" (Moen og Sæther 2009: 234). I 1989 ble det reist et monument på Birkelunden i Oslo til minne om nordmennene som kjempet i Spania.

Det samme ettermålet får neppe de over 50 norske muslimene som nå kjemper i Syria (PST 2014; Krokfjord og Hansen 2014). De er en del av en europeisk kontingent på over 2,000 personer, et historisk høyt tall som for lengst har fått vestlige sikkerhetstjenester til å slå alarm om fremmedkrigerfenomenet. Denne artikkelen løfter det historiske blikket og spør: Hvor nytt er fremmedkrigerfenomenet i Norge? I hvilken grad utgjør nordmennene i Syria en fremtidig terrortrussel? Og er det hyklersk å fordømme Syriafarerne mens vi hedrer de som kriget i Spania?

Fremmedkrigerfenomenet

Først noen definisjoner. En fremmedkriger er kort fortalt en privatperson som kjemper i en fremmed konflikt uten betaling (Hegghammer 2010). Denne formuleringen rommer fire elementer som hjelper oss å skille fremmedkrigere fra andre aktørtyper: for det første er de privatpersoner, altså ikke utsendte soldater. For det andre kjemper de i et land som ikke er sitt eget, og er dermed ikke vanlige opprørere. For det tredje kjemper de innenfor et konfliktområde, og er således ikke internasjonale terrorister. For det fjerde er de ideologisk motiverte og skiller seg dermed fra leiesoldater. Fremmedkrigere og leiesoldater har imidlertid det til felles at de ikke er utkommanderte, og begge kan betegnes under samlebegrepet "krigsfrivillige".

Fremmedkrigerfenomenet er verken nytt eller spesifikt muslimsk. Krigsfrivillige har fantes til alle tider og i alle verdensdeler. Hvis vi holder oss til nyere tid, så kan vi lese i David Malets (2013) standardverk om fremmedkrigere at minst 70 av 331 væpnede konflikter siden 1815 har hatt dem. Den mest kjente er nok Den spanske borgerkrigen, hvor over 30,000 utlendinger sloss i De internasjonale brigadene og mange tusen til for Franquistene (Thomas 2001). Vi har også Palestinakrigen i 1948 som tiltrakk seg flere tusen jødiske og arabiske frivillige (Rogan og Shlaim 2001), samt Afghanistan-krigen på 1980-tallet med sine rundt 10,000 fremmedkrigere (Hegghammer 2010). I etterkrigstiden fant man utenlandske kommunister og anti-kommunister i en lang rekke konflikter i Sør- og Latinamerika, Afrika og Asia. Den mest kjente fremmedkrigeren av alle er antakelig Che Guevara, som sloss på Cuba, i Kongo og i Bolivia etter å ha vokst opp i Argentina.

Norge har også en lang historie med krigsfrivillige. Leiesoldater har reist utenlands siden vikingtiden (Ervik 2009), mens ideologisk motivert verving har forekommet i hvert fall siden 1800-tallet. I de to dansk-prøyssiske krigene i 1848-50 og 1864 kjempet flere hundre nordmenn på dansk side, motivert – i det minste delvis – av skandinavisme (Dalhoff-Nielsen 1943). Under Den amerikanske borgerkrigen på 1860-tallet reiste minst én nordmann – en Hans Grorud fra Fredrikstad – ens ærend for å bidra til avvikling av slaveriet (Skarstein 2001). I den spanske borgerkrigen deltok som nevnt minst 200 nordmenn på republikansk side, mens noen titalls sloss for Franco (Moen og Sæther 2009). Under vinterkrigen i Finland i 1939 kjempet over 700 nordmenn (deriblant Max Manus og Shetlands-Larsen) i Det svenske frivilligkorpset (Sprague 2010: 75). Og under andre verdenskrig hadde man selvfølgelig de nær 6000 frontkjemperne på tysk side (Ulateig 2002).

Under den kalde krigen vervet et mindre antall nordmenn med ideologiske høyresympatier seg som leiesoldater i kamp mot kommunistopprør i land som Kongo, Rhodesia, Vietnam, og Nicaragua (Ervik 2009). På 1990-tallet reiste norske nynazister som Tom Kimmo Eiternes til Sør-Afrika for å trene med den høyreekstreme militsen Afrikaner Weerstandsbeweging (Eiternes og Fangen 2002). I 2014 reiste en norsk-russisk nynazist ved navn Veliki Slavian til Ukraina for å kjempe for pro-russiske opprørere (Lysberg og Ekeberg 2014). Det kan også nevnes her at flere danske nynazister har reist på treningsleir hos trosfrender i Russland i senere tid (P77 2010), og at et titalls svenske nynazister har sluttet seg til den såkalte Azov-bataljonen i Ukraina det siste året (Moynihan 2014; Wergeland og Elster 2014).

Den norske venstresiden, derimot, fulgte aldri opp innsatsen fra den spanske borgerkrigen. Mens andre europeiske venstreekstremister trente med palestinske militser på 60-tallet (Karmon 2005) og kjempet med FARC-geriljaen på 2000-tallet (Stock 2014), har den norske venstresiden nøyet seg med politisk og humanitært frivilligarbeid, særlig hos PLO og hos Sandinistene i Nicaragua. Et mulig unntak er vår forskerkollega Lars Gule, som ble arrestert i Libanon i 1977 med sprengstoff i bagasjen til bruk i en bombeaksjon i Israel på vegne av Democratic Front for the Liberation of Palestine (Tveit 1996).

Det er langt flere nordmenn som har tjenestegjort på israelsk side; organisasjonen Sar-El har siden 1980-tallet rekruttert flere titalls nordmenn årlig til tjeneste i Det israelske forsvaret. I 2013 reiste det over 30 fra Norge; de fleste unge, kristne Israelvenner (Ravn 2013).

Fellesnevneren i alle disse eksemplene er at de frivillige føler en sterk ideologisk tilhørighet til en konfliktaktør i utlandet. De opplever å være en del av et transnasjonalt ideologisk felleskap hvis sikkerhet de har solidarisk ansvar for. Fremmedkrigere må forstås som *altruister*; de reiser ut for å hjelpe folkegrupper de ser på som sine egne.

Islamistiske fremmedkrigere

Det er også slik vi må forstå de islamistiske fremmedkrigerne, som siden 1980-tallet har utgjort den klart største og mest synlige underkategorien fremmedkrigere på den internasjonale arenaen. Når muslimer fra Saudi-Arabia eller Sverige reiser til Syria for å krige er det fordi de identifiserer seg sterkt med det *pan-islamske* ideologifellesskapet, oppfatningen om at alle sunnimuslimer er ett folk. De ser på muslimer i andre land som sine brødre og føler en plikt til å hjelpe dem militært.

Mens islamistisk fremmedkrigervirksomhet var sjeldent før 1980, har fenomenet vokst kraftig siden Afghanistan-krigen på 1980-tallet (Hegghammer 2010). Vi finner utenlandske frivillige i nesten alle væpnede konflikter i den muslimske verden siden 1990: Afghanistan, Bosnia, Tsjikistan, Kashmir, Filippinene, Tsjetsjenia, Eritrea, Somalia, Palestina, Irak, Yemen, Mali, Libya, Egypt og nå også Syria. Antallet fremmedkrigere har riktignok variert mye; fra noen titalls personer i enkelte konflikter til mange tusen i andre. De største kontingentene før Syria var Afghanistan på 1980-tallet (ca 10,000), Bosnia på 1990 tallet (ca 3,000) og Irak på 2000-tallet (ca 5,000). Totalt snakker vi om minst 20,000 mennesker over en tredveårsperiode. Langt de fleste av disse reiste fra land i Midtøsten og Nordafrika. Europeiske muslimer utgjorde kun en liten andel; muligens rundt 1000 personer til sammen (Hegghammer 2013a).

Norge hadde relativt få islamistiske fremmedkrigere før 2011. Datagrunnlaget her er dårlig, men vi snakker sannsynligvis bare om noen få titalls personer mellom 1990 og 2010, fordelt på destinasjoner som Kasjmir, Tsjetsjenia, Afghanistan, Irak, og Somalia (Lia og Nesser 2014). Dette bildet har endret seg betydelig siden 2011.

Syriafarerne

Syria-krigen har tiltrukket seg historisk høye antall fremmedkrigere. Etter bare tre år har antakelig over 10,000 sunnimuslimske fremmedkrigere fra rundt 80 land sluttet seg til opprørerne (Barrett 2014; Zengerle og Hosenball 2014). I tillegg kjemper over 4,000 shiamuslimske fremmedkrigere fra Irak og Libanon for Assad (MAITIC 2014). Dette gjør Syria til den største islamistiske fremmedkrigerdestinasjonen noensinne. Afghanistankrigen på 1980-tallet tiltrakk seg ca. 10,000 frivillige, men det var over en periode på 12 år.

Den europeiske kontingenten knuser også alle rekorder. Et sted mellom 2000 og 3000 europeiske muslimer har reist til Syria (Barrett 2014); altså over dobbelt så mange som til alle andre konflikter før 2011 til sammen. De tre skandinaviske landene er representert med over 200 personer (Letvik 2013). Strømmen av fremmedkrigere begynte i det små, men har steget kraftig over tid. I løpet av 2013 ble antallet europeiske krigere i Syria tredoblet.

Det er to hovedgrunner til at tallene er så høye. Den ene er antakelig at lidelsene i Syria har vært så store og så synlige at flere enn vanlig har blitt inspirert til å involvere seg. Siden krigen pågår i digitalkameraets og de sosiale medienes tidsalder, er de humanitære konsekvensene blitt ekstra synlige for verden utenfor. Det er ille nok for de som bare ser *NRK*, men for de som følger *Al Jazeera* og Syriarelaterte *Youtube*-kanaler er bilder av lemlestedede barn og torturerte kroppar blitt hverdagskost.

Den andre grunnen er at det har vært lettere å komme seg til Syria enn til de fleste tidligere fremmedkrigerdestinasjonene (Hegghammer 2013c). Dette skyldes to viktige forhold: for det første at de fleste relevante stater også støtter opprøret, slik at det har vært politisk vanskelig for mange land å slå hardt ned på fremmedkrigervirksomheten. For det andre kontrollerer opprørerne territorium i

nord, deriblant innsiden av grensen mot Tyrkia, slik at det er færre aktører på syrisk side av grensen som aktivt forhindrer fremmedkrigere fra å komme inn. På begge disse punktene skiller Syria seg markant fra tidligere destinasjoner.

Det som er vanskeligere å forklare er hvorfor enkelte europeiske land er bedre representert i Syria enn andre. Riktignok har de store landene som Storbritannia, Frankrike og Tyskland de største kontingentene i absolutt forstand (200-500 hver), men noen av de små landene kommer ut på topp hvis vi korrigerer for folketall (Hegghammer 2013b). De mest overrepresenterte landene er Danmark, Belgia, Norge og Sverige. På samme måten ser vi at enkelte byer som Antwerp i Belgia er sterkt overrepresenterte (Strømmen 2014), uten at vi kan si hvorfor det er slik.

Medianfremmedkrigeren fra Europa er en mann i begynnelsen av 20-årene av ikke-vestlig opphav og med forbindelser til et islamistmiljø (Barrett 2014; MAITIC 2013; NRK 2013b; PST 2014). De fleste har familiebakgrunn fra Nordafrika, Midtøsten og Sør-Asia, men mange opphavsland og etnisiteter er representert. Det er et ikke ubetydelig element av konvertitter, også i den norske kontingenten (NRK 2013a). Aldersmessig finner vi både barn ned i 14-15 årsalderen og godt voksne mennesker, men flertallet er mellom 18 og 30 år. De fleste synes å tilhøre nedre halvdel av inntektsskalaen; noen er arbeidsledige og noen har kriminelt rulleblad (Pantucci og Dawson 2014), men vi mangler data for å si nøyaktig hvordan de skiller seg sosioøkonomisk fra muslimer som ikke reiser. Et interessant faktum er at det er mange flere kvinner blant Syriaferne enn i tidligere kontingenter fra Europa. Over 100 kvinner har reist (Coghlan 2014), deriblant flere fra Norge. Det er riktignok bare en liten andel av totalen, men det er en større andel enn i tidligere kontingenter. Det kan skyldes at det er lettere å reise, men det kan også reflektere en normendring i islamistmiljøene – en slags islamistisk kvinnefrigjøring om man vil.

Spørsmålet om hvorfor europeere reiser er ikke lett å svare kort på, både fordi vi finner mange forskjellige erklærte motivasjoner (Mironova og Whitt 2014) og fordi ikke alle motivasjoner er erklærte. Fellesnevneren synes å være ønsket om å hjelpe Syrias sunnimuslimer. Mange vektlegger det religiøse og snakker om plikten om å delta i jihad mot islams fiender. Andre fokuserer på det politiske og sier de vil beskytte syriske kvinner og barn mot Assad-regimets overgrep. Samtidig er det åpenbart andre motivasjoner til stede også: søken etter spenning, ønsket om å gjøre en forskjell, gleden av kameratskap, og så videre. En god del ser ut til å like oppmerksomheten de får fra likesinnede i hjemlandet. *Facebook* og *Instagram* er fulle av bilder av syriaferere som poserer stolte med våpen (Thorvaldsen og Krokfjord 2013) – bilder som belønnes rikelig med “likes” og kommentarer fra andre aktivister.

De fleste europeiske fremmedkrigerne – inkludert de norske – ser ut til å ha en sterk religiøs overbevisning. Dette ser vi først og fremst ved at de velger å slutte seg til de mest ekstreme gruppene (Neumann 2014). Det er ikke tilfellet at fremmedkrigerne fordeler seg jevnt ut over spekteret av opprørsgrupper; vi finner få fremmedkrigere i Den frie syriske hær, mens langt de fleste kjemper for Nusra-fronten og Den islamske staten i Irak og Levantens (ISIL).¹ Vi ser det også på retorikken de bruker på sosiale medier, samt på forbindelsene deres til islamistmiljøer i hjemlandet. Nå skal det sies at det i starten av krigen nok var større ideologisk variasjon blant de frivillige, men siden 2013 har de religiøse vært i klart flertall.

Rekrutteringsprosessen varierer noe fra person til person. Noen blir overtalt til å reise av en leder i det lokale islamistmiljøet eller en hjemvendt Syriaferer. Andre blir inspirert av å observere bekjente som reiser ned før dem og som poster bilder på

¹ ISIL endret navn til “Den islamske staten” i juni 2014, men jeg bruker det gamle navnet her fordi det er mer etablert.

Facebook eller liknende. Andre igjen utvikler motivasjon kun ved å se TV-reportasjer eller konsumere internettpropaganda, for så å reise ned på egen hånd. De fleste reiser imidlertid sammen med andre, gjerne to og tre av gangen. Flertallet reiser via Tyrkia; som regel med fly til Istanbul og buss sørover, eller med bil hele veien. Reisen foretas som regel for egne penger. Det ser i det hele tatt ut til å være lite tvang eller manipulering involvert i rekrutteringsprosessen.

Samtidig spiller etablerte islamistnettverk i Europa en sentral rolle i mobiliseringen. Mange syriafarerne kommer fra miljøer rundt radikale organisasjoner som Profetens Umma i Norge, Sharia4Belgium i Belgia, og Need4Khilafa i England. Dette er organisasjoner som uttrykker åpen støtte til al-Qaida, formidler jihadistpropaganda og applauderer terroraksjoner i Vesten. De av syriafarerne som ikke er direkte involvert i miljøene er ofte Facebook-venner med noen som er det, eller i det minste konsumenter av propagandaen de distribuerer.

Når fremmedkrigere kommer til Sør-Tyrkia oppretter han kontakt med personer som spesialisere seg på å smugle folk over grensen. Noen ganger kommer det andre fremmedkrigere tilbake over grensen for å møte de nye rekruttene og hjelpe de inn i Syria. Noen skaffer seg falske pass og krysser ved grensepostene; andre bruker egne pass og passerer under dekke av å jobbe for humanitære organisasjoner, mens andre igjen krysser bokstavelig talt gjennom hull i grensegjerdet.

Vel framme i Syria blir rekrutten ført til gjestehus for fremmedkrigere i landsbyer og byer rundt om i Nordvest-Syria. Som nevnt ser de fleste ut til å havne hos en av de to radikale gruppene Nusra-fronten og ISIL. Begge gruppene står al-Qaida ideologisk nært; de er svært fiendtlige mot Vesten og mot shiamuslimer, og begge ønsker strengt islamsk styre. Det er Nusra-fronten som er al-Qaidas offisielle filial i Syria. ISIL ble nylig kastet ut av alliansen fordi den ble ansett som for radikal og ustyrlig selv for al-Qaida. ISIL er altså den mest radikale av de to; den har en mer transnasjonal agenda og et strengere moralpoliti i sine områder. Nusra-fronten er hakket mer pragmatisk og nasjonalt orientert. Det siste året har det brutt ut åpen krig mellom ISIL og resten av de islamistiske opprørsgruppene, inkludert Nusra-fronten.

De fleste mannlige fremmedkrigerne deltar i strid, selv om de nok tidvis også utfører andre oppgaver som militærlogistikk, administrasjon, og humanitært arbeid. Etter alt å dømme er de fleste primært interessert i å slåss. Hvis det var slik at mange kun drev humanitært arbeid, ville vi sett det i kildene. Det ville vært flere bilder av hjelpearbeidere i aksjon og flere intervjuer med hjemvendte hjelpearbeidere. Syriafarerne har tross alt et sterkt incentiv til å fremheve slikt arbeid, fordi det vil bedre deres omdømme i den vestlige opinionen. Men slike bilder eller intervjuer er sjeldne (for et unntak, se *Channel 4* 2014).

Det vi derimot har stadig mer dokumentasjon på, er grove voldshandlinger. Vi ser bilder av fremmedkrigere som poserer med avkappede hoder, videoer av europeiske frivillige som torturerer fanger, og hyllester av europeere som gjennomfører selvmordsaksjoner. Menneskerettighetsgrupper sier at ISIL og Nusra-fronten jevnlig begår krigsforbrytelser og blir stadig mer brutale (Amnesty 2013; HRW 2013). Mange fremmedkrigere vet formodentlig om dette før de reiser, fordi ISILs egen propaganda inneholder bilder av slike overgrep.

Terrortrusselen

Grusomheter skjer naturligvis i de fleste konflikter, så denne typen hendelser i seg selv gjør ikke nødvendigvis Syriafarerne til en internasjonal sikkerhetstrussel. Europeiske myndighetenes vurdering av terrorfaren bygger imidlertid på to andre sett momenter.

Det første er at islamistiske fremmedkrigere tidligere har vært sentrale i islamistisk terrorvirksomhet i vesten. Et flertall av jihadistiske angrepsplott i Europa siden 1995 har involvert minst én tidligere fremmedkriger (Hegghammer 2013a). Fremmedkrigerveteranene ofte hatt lederroller i cellene, og deres aksjoner er mer dødelige enn gjennomsnittet. Selv om bare en liten andel av de utgående fremmedkrigerne kommer hjem som terrorister, har “blowback-raten” aldri vært null; alle de større kontingentene har produsert noen personer som senere har planlagt voldshandlinger i vesten. Den gjennomsnittlige historiske blowbackraten for vestlige islamistiske fremmedkrigere før Syria-krigen ligger sannsynligvis et sted mellom 1:10 og 1:30 (Hegghammer 2013a). Raten varierer imidlertid mye mellom destinasjonene, og vi kan uansett ikke overføre det historiske gjennomsnittet til enkelttilfellet Syria. Men gitt at Syriafarerne er så mange, er sannsynligheten uansett stor for at noen blir involvert i aksjoner i vesten på et senere tidspunkt. Faktisk har vi allerede hatt minst fire Syria-relaterte plott i Europa (Zammitt 2014).

Den andre grunnen til bekymring er at mange av Syriafarerne har sterkt antivestlige holdninger før de reiser, og at gruppene de kjemper med er minst like antivestlige. Riktignok har de færreste av dem intensjoner om å utføre aksjoner i Vesten når de reiser ut – da hadde de jo ikke reist i utgangspunktet – men den ideologiske veien til aksept for aksjoner i Vesten er ganske kort. Noen fremmedkrigere i Syria sier eksplisitt at de ikke har til intensjon å angripe i Vesten, men andre – inkludert én nordmann – sier åpent at de har det (Daily Mail 2013; Zaman, Østby, og Haram 2014; Wright 2014). Det er en hard kjerne av fremmedkrigere i Syria som helt åpenbart er tilbøyelige til å delta i eller koordinere terrorangrep i Vesten.

Hvorvidt blowback-raten fra Syria blir høy eller lav avhenger først og fremst av om organisasjonene i krigsteateret velger å angripe vesten systematisk eller ikke. Foreløpig har de etter alt å dømme ikke en slik strategi, selv om enkelte plott i Europa har hatt vage forbindelser til ISIL. Både Nusra-fronten og ISIL opererer først og fremst lokalt og regionalt. Dette kan imidlertid endre seg etter hvert som den vestlige militære intervensjonen i Irak bringer ISIL på defensiven. Da vil organisasjonene kunne trene opp fremmedkrigere og sende de til Europa for å gjennomføre aksjoner slik al-Qaida i Pakistan har gjort de siste 10-15 årene.

Det er viktig å understreke at ingen seriøse analytikere eller beslutningstakere tror at alle Syriafarere er terrorister. Det er åpenbart en forskjell på å delta i krig og sprengte busser i London, og de fleste syriafarerne vil sannsynligvis aldri utgjøre en terrortrussel. Men *noen* vil antakelig det, og da har vi et dilemma, nemlig: Hvordan stoppe den farlige minoriteten uten å overreagere mot den harmløse majoriteten? Å straffe alle fremmedkrigere som potensielle terrorister er ikke bare etisk betenkelig, men også potensielt kontraproduktivt. Overdrevet represjon kan provosere hevnaksjoner fra islamistmiljøer som i utgangspunktet ikke planla aksjoner i vesten, og “moderate” fremmedkrigere kan radikaliseres av fengselsoppholdet.

Hykleri?

Hva er egentlig forskjellen på de som reiser til Syria i dag og de som reiste til Spania på 1930-tallet. Er det hyklersk å fordømme de første mens vi reiser monumenter over de andre?

Likhetstrekkene er utvilsomt mange. Begge gruppene var idealister som risikerte livet for å hjelpe trosfrender mot det de oppfattet som en ond fiende. Begge var radikale i sin tid og trosset politiets forsøk på å holde dem tilbake. Begge kjempet med grupper som til tider begikk stygge voldshandlinger og brøt folkeretten. Begge gruppene inkluderte personer som ønsket å føre kampen videre etter krigen. Det var

nemlig en blowback-effekt fra Spania også, i form av tidligere Spaniafarere som ble aktive i motstandsbevegelsen under andre verdenskrig (Moen og Sæther 2009).

Men det er også to viktige forskjeller. Den første gjelder graden av brutalitet hos gruppene som krigerne valgte å slutte seg til. Kommunistene i den spanske borgerkrigen var ingen engler (se Thomas 2001 for eksempler), men ISIL er betydelig mer brutale. De henretter krigsfanger i hundretall av gangen og de halshugger jevnlig sine ofre. ISIL dysser ikke ned disse overgrepene eller bortforklarer dem som nødvendigheter; nei, de dokumenterer dem på videoer som gladelig kringkastes på internett. En film fra sommeren 2014 viser flere titalls avkappede hoder på staker i sentrum av byen Raqqa; en annen viser ISIL-krigere som håner Fotball-VM ved å spille fotball med menneskehoder; en tredje viser ISIL-fremmedkrigere som poserer smilende i en bil hvis grill er dekorert med menneskehoder. Dagens syriafarere kjemper altså med grupper som er betydelig mer voldsbejaende enn vertsgruppene for tidligere fremmedkrigere.

Den andre og kanskje viktigste forskjellen er normativ: Spaniakrigrerne kjempet mot fascismen, mens mange Syriafarere kjemper for et styresett med fascistiske trekk. ISIL-staten praktiserer dødsstraff for teologisk, politisk, og seksuelt avvik. De fleste Syriafarerne forkaster vestlig demokrati, og mange mener væpnet kamp mot Vesten er legitimt. Riktignok var mange Spaniafarere innbitte kommunister, men de kjempet ikke mot Europas demokratier etter andre verdenskrig. Hvis Oluf Milde hadde overlevd, er det mulig at han hadde utført aksjoner mot tyskere under krigen, men han hadde neppe sprengt bomber i et fritt Europa. Det samme tør jeg dessverre ikke si om alle norske fremmedkrigere i Syria.

Referanser

- Amnesty (2013) *Rule of Fear: ISIS Abuses in Detention in Northern Syria*. London: Amnesty International
- Barrett, Richard (2014) *Foreign Fighters in Syria*. New York: Soufan Group. Hentet 23.07.2014 fra <http://soufangroup.com/foreign-fighters-in-syria/>
- Channel 4 (2014) "Syria War: British Muslims on the Front Line." *Channel 4 News*, 01.04. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.channel4.com/news/syria-british-charity-workers-tauqir-sharif-racquell-hayden>
- Coghlan, Tom (2014) "Jihadist Groupies Flocking to Syria with Marriage in Mind." *The Times*, 17.02. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.thetimes.co.uk/tto/news/world/middleeast/article4007446.ece>
- Daily Mail (2013) "English Soldiers Fighting for Al-Qaeda in Syria Warn Britain Is next." *Mail Online*, 13.11. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2506231/Al-Qaedas-ENGLISH-soldiers-fighting-Syria-warn-Britain-next.html>
- Dalhoff-Nielsen, Sven (1943) *Nordiske frivillige*. Graasten: Folkung Forlaget
- Eiternes, Tom Kimmo og Katrine Fangen (2002) *Bak nynazismen*. Oslo: Cappelen
- Ervik, Kristian (2009) "Nordmenn har vært leiesoldater i over 1000 år." *TV2.no*, 16.05. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.tv2.no/a/2733982>
- Hegghammer, Thomas (2010) "The Rise of Muslim Foreign Fighters: Islam and the Globalization of Jihad." *International Security* 35 (3): 53–94
- Hegghammer, Thomas (2013a) "Should I Stay or Should I Go? Explaining Variation in Western Jihadists' Choice between Domestic and Foreign Fighting." *American Political Science Review* 107 (1): 1–15
- Hegghammer, Thomas (2013b) "Number of Foreign Fighters from Europe in Syria Is Historically Unprecedented. Who Should Be Worried?" *Washington Post*, 27.11. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.washingtonpost.com/blogs/monkey-cage/wp/2013/11/27/number-of-foreign-fighters-from-europe-in-syria-is-historically-unprecedented-who-should-be-worried/>
- Hegghammer, Thomas (2013c) "Syria's Foreign Fighters." *Foreign Policy*, 09.11. Hentet 23.07.2014 fra http://mideastafrica.foreignpolicy.com/posts/2013/12/09/syrias_foreign_fighters
- HRW (2013) *"You Can Still See Their Blood": Executions, Indiscriminate Shootings, and Hostage Taking by Opposition Forces in Latakia Countryside*. New York: Human Rights Watch. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.hrw.org/node/119675>
- Karmon, Eli (2005) *Coalitions between Terrorist Organizations: Revolutionaries, Nationalists, and Islamists*. Leiden: Brill
- Krokfjord, Torgeir P. og Frode Hansen (2014) "Nå forteller E-sjefen om nordmennene i verdens farligste terrorgruppe." *Dagbladet*, 30.08. Hentet 11.09.2014 fra

- http://www.dagbladet.no/2014/08/30/nyheter/kjell_grandhagen/etterretning/e-tjenesten/utenriks/35016512/
- Letvik, Tore (2013) "Skandinavisk strøm av jihadister." *Dagsavisen*, 01.03. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.dagsavisen.no/samfunn/skandinavisk-strom-av-jihadister/>
- Lia, Brynjar og Petter Nesser (2014) "Norske muslimske fremmedkrigere." *Nytt norsk tidsskrift* 31(4)
- Lysberg, Magnus og Emilie Ekeberg (2014) "Kriger for russerne i Ukraina." *Klassekampen*, 10.09. Hentet 11.09.2014 fra <http://www.klassekampen.no/article/20140910/ARTICLE/140919993>
- Lia, Brynjar, og Petter Nesser (ingen dato) *Jihad in Norway* (bokmanuskript)
- MAITIC (2013) *Foreign Fighters in Syria*. Meir Amit Intelligence and Terrorism Information Center. Hentet 23.07.2014 fra http://www.terrorism-info.org.il/Data/articles/Art_20607/E_207_13_1157524947.pdf
- MAITIC (2014). "Profile of Shi'ite Foreign Fighters in Syria." *American Center for Democracy*. Hentet 23.07.2014 fra <http://acdemocracy.org/updated-shiite-foreign-fighters-in-syria/>
- Malet, David (2013) *Foreign Fighters: Transnational Identity in Civil Conflicts*. Oxford: Oxford University Press
- Mironova, Vera og Sam Whitt (2014) "A Glimpse into the Minds of Four Foreign Fighters in Syria." *CTC Sentinel* 7 (6): 5–7
- Moen, Jo Stein og Rolf Sæther (2009) *Tusen dager: Norge og den spanske borgerkrigen 1936-1939*. Oslo: Gyldendal
- Moynihan, Michael (2014) "Neo-Nazis Pour Into Kiev." *The Daily Beast*, 28.02. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.thedailybeast.com/articles/2014/02/28/the-swedish-neo-nazis-of-kiev.html>
- Neumann, Peter (2014) "How to Curb the Threat of Homecoming Jihadist Fighters." *New Scientist*, 25.06. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.newscientist.com/article/dn25784-how-to-curb-the-threat-of-homecoming-jihadist-fighters.html>
- NRK (2013a) "10 norske konvertitter i Syria." *NRK.no*, 25.11. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.nrk.no/norge/10-norske-konvertitter-i-syria-1.11373011>
- NRK (2013b) "Dette er de norske Syria-jihadistene." *NRK.no*, 29.11. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.nrk.no/norge/de-norske-syria-jihadistene-1.11381656>
- P77 (2010) "Danske højreradikale i netværk med russiske nynazister." *P77.dk*, 24.07. Hentet 23.07.2014 fra <http://p77.dk/radikalisering/danmark/296-danske-hojreradikale-i-netvaerk-med-russiske-nynazister>
- Pantucci, Raffaello og Laura Dawson (2014) "Thick As Thieves: European Criminals Take to Syria's Battlefield." *RUSI Analysis*. Hentet 23.07.2014 fra <http://raffaellopantucci.com/2014/04/01/thick-as-thieves-european-criminals-take-to-syrias-battlefield/>
- PST (2014) *Norske fremmedkrigere i Syria*. Oslo: Politiets sikkerhetstjeneste. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.pst.no/media/utgivelser/norske-fremmedkrigere-i-syria/>
- Ravn, Lars (2013) "Frivillig militærtjeneste for Israel." *Telemarksavisa*, 20.01. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.ta.no/nyheter/vestmar/article6452536.ece>
- Rogan, Eugene L. og Avi Shlaim (2001) *The War for Palestine: Rewriting the History of 1948*. New York: Cambridge University Press
- Skarstein, Karl Jakob (2001) *Til våpen for det nye land: Norske innvandrere i Den amerikanske borgerkrig*. Oslo: Cappelen
- Sprague, Martina (2010) *Swedish Volunteers in the Russo-Finnish Winter War, 1939-1940*. Jefferson, NC: McFarland
- Stock, Jonathan (2014) "A Dutch Guerillera: The Foreign Face of FARC's Civil War." *Spiegel Online*, 05.02. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.spiegel.de/international/world/a-meeting-with-dutch-farc-member-tanja-nijmeijer-a-966813.html>
- Strømmen, Øyvind (2014) "Syrian Jihad, from Antwerp." *Hate Speech International*, 20.03. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.hate-speech.org/syrian-jihad-from-antwerp/>
- Thomas, Hugh (2001) *The Spanish Civil War*. New York: The Modern Library
- Thorvaldsen, Lars, og Torgeir P. Krokfjord (2013) "Her poserer Mohyeldeen Mohammad med våpen igjen." *Dagbladet.no*, 21.01. Hentet 23.07.2014 fra http://www.dagbladet.no/2013/01/21/nyheter/syria/profetens_ummah/25362515/
- Tveit, Odd Karsten (1996) *Alt for Israel*. Oslo: Cappelen
- Ulateig, Egil (2002) *Veien mot undergangen: Historien om de norske frontkjemperne*. Lesja: Reportasje
- Ustvedt, Yngvar (1975) *Arbeidere under våpen: norske frivillige i den spanske borgerkrig*. Oslo: Gyldendal
- Wergeland, Paal og Kristian Elster (2014) "Flere skandinaver med i Azov-bataljonen." *NRK.no*, 09.09. Hentet 11.09.2014 fra http://www.nrk.no/verden/_-flere-skandinaver-med-i-azov-1.11911470
- Wright, Stephen (2014) "Fanatics in Syria Vow to Bring Terror Home to UK." *Mail Online*, 05.02. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2552626/Fanatics-Syria-vow-bring-terror-UK-Terrorists-vow-attack-public-transport-financial-centres.html>
- Zaman, Kadafi, Lene Østby og Ola Haram (2014) "'Må Allahs slaver gi denne grisen en smertefull død'." *TV2.no*, 10.06. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.tv2.no/2014/06/10/nyheter/jens-stoltenberg/syria-krigere/5689488>
- Zammitt, Andrew (2014) "List of Alleged Violent Plots in Europe Involving Syria Returnees." *The Murphy Raid*, 29.06. Hentet 23.07.2014 fra <http://andrewzammitt.org/2014/06/29/list-of-alleged-violent-plots-in-europe-involving-syria-returnees/>
- Zengerle, Patricia og Mark Hosenball (2014) "U.S. Spy Chiefs Say Number of Foreign Militants in Syria Rises." *Reuters*, 29.01. Hentet 23.07.2014 fra <http://www.reuters.com/article/2014/01/29/us-usa-security-syria-idUSBREA0S1XL20140129>